ცისკარი

1858

მაისი. წიგნი მეხუთე

ტფილისი

მმართველობის ტიპოგრაფიაში

სალიტერატურო

ჟურნალი

გამოცემის ი. კერესელიძისა-მიერ

ტომი მეორე

ტფილისი

ეგზარხოსის ტიპოგრაფია-ში

1858

Печатать позволяется, Марта 1 дня, 1858 года.
Испр. должн, Груз. Цензора Св. Алексѣевъ.

გაზაფხული

შეეჩვიე გაზაფხულის ლოდინს მოსვლამდე,
რომ [illegible] გამოფხიზლებას!

ჩემო [illegible] [illegible] გაზაფხულო,
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
რომ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]....
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
გაზაფხულო [illegible], [illegible], [illegible]...
შენ ხარ ჩემ სულის [illegible] [illegible]...!
შეეჩვიე გაზაფხულის ლოდინით მოსვლამდე,
რომ [illegible] [illegible] გამოფხიზლებას!...
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible],
[illegible] რომ [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
რომ [illegible], [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

აზარტულში, ფაწრ'ი. მიაკრილი,
ვეთითეული გამარას თავზედ შლილი.
შეეკრივა გაზაფხულის ლამაზი მოსხილისა,
მწ'ვანის მანდილით გარემოცულისა!...
მაყვალის წ'ალკოტში და მწ'ვანე ველზედ;
მორეულიდ გამოშლით ქარიშხლით ფრთითა,
გარეგმის მწვავსად ხსნა და ხსნა ფერად
ლეგვ'ვაზუქულით, სილვლის ცრემლითა!
მერცხლით მოთი დგომა, ვერ დარჩის,
ძალით ცვრმა და ჩმა ნარჩენებს,
წ'ყლი სადგარეულით მეგლით ქართულ ფერი,
მიყვ მემშლოლის ქარის ლეგვერა!
მის თვალთა ბრილთა ხანდისხან ზენაზ,
მელოვგი დაწ'მახვნა, — მის წ'ყლი წ'ყლილი,
ზოვჭვეთ საგლოვად გვერდს გადმოშვერთ,
ბუნების მწვავსად ცრემლად ლამაზი!..
შეეკრივა გაზაფხულის ლამაზი მოსხილისა,
მწ'ვანის მანდილით გარემოცულისა!...
გაზაფხულის ჩის მამზმა ფილვლის,
მექცეველს, ლისანას, სასარულების,
აქამდისოს მთებთა მჭიდროსაა თითვლის,
დაცვალებულებთა ჩუმ გულს წ'ყაროების. —
ჯამბური, ოდეს ეჯვრით ბაღოლულისა,
მოფარებულის ცეცხლში, ბრის გააქვს მეფერი,

ნაკადთ ჩურჩულის, ხეთ ფოთოლთნი, წყაროსა
უყვავებზენ, თითქოს, გული მიტკბება.
ავერ, დაიწყო, ვარდს ფეფს ზუზუნით,
სიჭაბუკის დროს მის ხმა მიახლოებს,
მაგონებს, ოდეს გავიყვანული,
შეტრფოდი ვმღერილე ქართველის თვალებს!...
შეტრფევი გაზაფხულის ღიმით მოსულისა,
მწვანის მანტიით გარემოცულისა!...

ი. კერესელიძე

7 აპრილს.
1858 წელსა.

კნიაზ გრიგოლი დიმიტრის ძეს ორბელიანს

მომესმა მოსვლა ტფილისს ქალაქსა ოქროპირი გრი-
გოლი!
განშორდი კავკასს, მისთა საუნჯეთა სად გმირთ
ესწორდი;
მოსრე შამილის მწყობრი წინ ბაზმი, მთანი წინ გორნი,
სიმართლით შეძრული აზია ურჩხულთა ანა არის წინო.

მოვმშვიდობიცავ მშვიდობით მოსვლას ოქროპირის არწივსა,
ვდღავ ზენასა ვსთხოვ განცვალამოროს ყოველთ
სიმწიფესა
ზე აღგავსილდეს ზუზუნის ხარისხით ღიდით სადარესა,
მწავერდავმე ვგრო ქვეიდეცხოვრებით ოქროპირის მეარესა.

ყველა-ფერზე გადამეტსა ამით ჰაერს ჰყავს იქვეყნის წინ
ხადამისა,
გამდევნი ჩუმი გულისა ცხადად გამოდიოდის ჯამია
ადამისა,
ჩუმად დაჩრდილოსა ხიზანის მფლობითა მიხეილის მა-
დამისა,
დამშრალი ცრემლები, თავდაპირ ჭერი აქვეყნის ბოროტს მადამისა.

ისარჩევს გულსა ხიფათით გზით-გულით,
მზადებად ისრულით, გზის ცხადადობის წყლულით,
შეწირულ ნუგეშის ეშხის მისრულით:
ამით იმქვეყნის ფიქალ ცრემლულით.

ჩანს მთვარეული ხილჭვიანი ჩრდილები, ქარილ გვერდა,
გარეულქმნანი გულაც ჟღურთებანი მათი მქვეყნად,
აქ დამჩქრება და გამოჩენდება ჭეშმარიტად,
გულის მოჭვრეტა ხევრის დაფურჩულით ცრემლით ჩანგებად.

მდაბადა ხარ გულითა, გარემო გამოჩენილი თავის მადლით,
მისაჩრდილის გზამედუგედ არ გარდადგება, აქვს ჩუმი გული,
თუ ცოდვილმა მოუშას ხაზმ გულიო იდუმს ცრემლით და სადღი
მაგრამ დღემ ნიცრულად გზით ხაგულდებით ბუნის და
ტკბილი.

ეს გონებანი იქვეყნის მოცარს გვერდ, ხარჯიოლ მაძ-
ლევს ჭულის თავსებ,
ნამგზავრო გაცნობ მოქმედი ერთ გულ მადლიერება, არ ადამიანების
გამოსავლი ჩანგებს.

მისთჳს, რომ გახსოვსთ ბრძენთა ნათქჳამი, მეცნე-
ბის დამარხჳა, არგანლადებას.
რაჟამს ამაღლდეს კაცი დიდებით, მაშინღა მართებს
კუალად დამდაბლება.

გახსოვდეს თქჳენ წინამძღოლი მოყვასი, მჭმლი მოძღჳარი,
ვის საიდუმლოს აღმიარებდი არცა დამჯდარი,
შვილნი მართლობდეს ჩემ მიერ თქმული, არა გარ-
მცდარი.
სხჳაც მინდა მეთქჳა, მაგრამ მაშინებს წყენისა ზარი.

პუშკინით.

შევალ ხალხიანს თუ რომ ტაძარში,
ხმიანს ქუჩებში თუ ვეხეტები,
თუ ვზივარ საშჳალ რეგვენთ ყრმათ შორის,
მაინც ჩემმძლევარ ფიქრსა ვემდევი:

მას ვფიქრობ, რომელ განვლიან ჟამნი,
რამდენიც აქ ვართ, ამ ჩვენს კრებაში,
ერთობ ვინცა ვართ, ვართ მამაკვდავნი,
იქნებ ახლოც არს ჩვენგანის წამი.

როს ვჭვრეტ მუხის ხეს ტყეს შიგან მარტოდ მდგომს,
ვფიქრობ: ამაყად დაჭყურებ შენ ტყეს,
ჩემს შემდგომს კუალად იხილავ ნათელს,
წინაპართ შემდგომს ვით გიხილვიეს.

ყმაწვილს რომ ხელში მცირეს ვიყვავებ,
მაშინ მას ვფიქრობდი: შვილო ბუნების!
მე შენ ჩემსას ალაგს გიტოვებ,
მე დრო მაქვს ხრწნადის, შენ აღყვავების.

ყოველს წამს და ჟამს, ყოველს დღეს და წელს,
გაჩვეულვარ ფიქრით დროს გატარებას,
გსურთ გჭვრეტდე სოფელს, რა დაუდგრომელს,
მარადეულად ვცდილობ მივსწვდე ოცნებას!

სად მომცემს ხვედრსა, ვფიქრობ საყვარელო:
ომში, მეხსავსად, თუ ზღვად აზვირთებულს,
ან თუ მეზობლად, აქ მიწა გრილი,
მიიღებს უმწავს ჩემსას ცივს ხელებს.

თუმცა უგრძნობელის სხეულისათვის,
ერთია საცა უნდა განიხრწნეს,
გარნა საყვარელს ჩემსას მამულში,
მაინც მსურს რომ მეც განისვენებდეს.

და ჩემს საფლავზედ მწარათობა ქალი,
სიცოცხლით თვისით ზედ თამაშობდეს,
მასთან ბუნება ერთგვარ მამწუხრე,
მშვენებით თვისით ზედ დამწათოდეს.

ი. კერესელიძე.

1858 წ.
25 თებერვალს
ქ. ტფილისს.

ლექსები.

. . . .

მე შენსა მკერდსა ვამჯობინებ. — გაუფურჩქვნელს თეთ-
რსა ზამბახსა.
თავ მოხრით მონარნარესა, ფურცლით უმანკოს ხასხასა!
და მაგ თვალთა ციმციმსა, — უმთვაროს ღამის ვარს-
კვლავსა.
ვამჯობინებ, ვნატრი წყალობით, გაუბრწყინდებით
ვის თავსა!
ან შენი ნაზი ტუჩები, ვისაც გაუღიმდებიან,
მაშინ, ვარწმუნებ, ხმელეთზედ, ათასგის შეუპინდების.
ემრთების ღუთისა ქმნილებას, სავსეს ყოველის შმ-
თელით:
სახე, თვალი, ტანადობითა, ალუკაველსა ღიღსულით,
ჯგუფ უზრუნველსა, უმანკოს, უმანკოდობისა შენ-
სხივით
ფრთოვან ბუნებას შემოკრეფილს, იმედებით მხიარულებით.
ახ! ნეტავი მქონდეს მე ძალი, შენთა ფიქრთ წინად
გრძნობისა. —
ვის წარმოიდგენ გონებით, ანუ თუ ხატავ ვის
ჩრდილსა?
ან-კი რათ მინდა ვიცოდე? — ჩემთ დღეთა დასამ-
წარებლად, —
ვინ იცის, შენი ფიქრობდე. სხვის გულის გასახა-
რებლად?
— მაშინა ჩემი სიცოცხლე მიეცეს ტანჯვასა მწ-
ხუარებლად
მით დაბნელდეს მე დღენი ხანულად ჩემ განსა-
ქარვებლად!...

მაგრამ არა მარტო ის, რომ ჯვარეთ, მე შენი ყმაწვილი გული,
ამა სოფლისა ყოფნობი, უმანკოს ტაძარს დაცული;
არა[illegible]ნს შენსა სახეზედ იყოს ვისთვისმე მოცლი-ლი,
მით ვიმედოვნებ, რომ ჯვარეთ არა ვარ სრულიად დანთქმული!
ეხლაც ვეკრძალვი, მერწმუნე, ამ ლექსით არა რა გაწყინო,
მაგრამა, რაჭველთ ბედკრულმა! რით მაღიმებს სხვით გაგრძნობინო?...
ამისთვის გევედრები, არა სთქვა, რომ კითხულობდე ამ ლექსსა:
გაწყრომა, გაჯავრება, გაფიცებ ცას და შენს მზესა!
აბა, მამა! ლექსი ესე არავის ჰქონდა ვისთვის ვთქვა
მე შენ ბედნიერი ვისაც ლექსზე ამ სახელი დავიწე-რე!...

N

ეპიტაფია

საქართველოს მეფის ირაკლის მგორისა-დმი. (*)

ჴმა რომ კეთილი ჴმით მღერს ტროადის მთას
კაცობას, სიმჯნეს, ძალის დეკტორისას!
აქ მდე საფლავს ქართლის მეფისას
მოკვდავთ, შევამკობ ჩვენს ირაკლისას!
მოგვეცი შენ დიდო ლორდო ბაირონ,
მეფის საფლავზე ზეცის მგოსნებით,
გთხოვ ეს ლექსი ჩანგით დამღერონ
მგოსნები მის საფლავს ცის ჴმოვანებით:
«მაშინ ყმაწვილზე გმირთა, გებრწყინა
ჭკვისა ვარსკვლავი და ვაჟკაცობა,
ეს ორნივ ესე ნადირშამ იგრძნა,
მისთჳს თავისთჳს დაიმშვიდობა,»
«ღმერთმანი მართლა არა დამტკიცდა
ინდოეთს შენგნით მძლეი ადვილად,
ნადირ ზმირადა ასე ივიცდა:
ვალი ირაკლი მიყვარს ვით შვილად.»

(*) მეფის ირაკლის ასულს დედას ჩემს თეკლე ბატონიშვილს მივართვი ეს ეპიტაფია. 12-სა თებერვალს, 1845-სა წელსა.—

„შენს სიმრთელეს, სინავარდეს,
ვით ნიადაგ ფიქრობს ქვეშ ყმლიდა,
და [illegible]ნობდა შენს მოდარდეს,
შენს მ[illegible]ს შვილისა მარჯვეს ყმლიდა."
„ქართველ[illegible]ნი კოყულნი; შენი ერთგულნი,
შენ გმ[illegible]ობდნენ, გემსხვერპლებოდნენ,
მამით [illegible]მით, მკერნი ეყულნი,
გარს გარსეულვანე რბოდნენ ჩქარობდნენ.„
„თითს ყურებს ბრძოლის, თითქო ცემა, სროლა,
გქონდა მარადი მამულის დარდი,
რაგინდ საქმეში არ იმცე მორწმუნო,
გული გულადი გქონდა ფოლადი."
„თამარ-ათ-თითხმეცს წყლისა შენს წყ-
ლის.

თუმცა მეფობა მძიმე გქონია,
მაინც ყოველგან შენსა სახელსა
აქებდენ ცამდის, ქართველთად გმირთა."
„ეგზომ ვალობა შენი იყოს
დაჰქონდა ზღვას ნათლისა ლოცვილით,
გარნა ლავითი შენს დიდს სუფრობას
დაჰმობდა ქნარსა სახოფიყის ჰმით."
„უფლისთვის ღმერთისა, თავის სვეცსა
იოთველი მეფე ჰქონს დიდებასა,
იქაც ბოანემლობს აის გუნდსა მკერსა

„მხნე ქართველებსა თავის დასებსა.“

თ. ალ. ვახტანგის ძე ჯ. ორბელიანი.

---

* * *

მთვარის ხარ ბნელად შემცვლელი, მზისა მიმტაცე
სხივისა,
გესწრაფვის ნახვა სანდომი ელვარე შენის პირისა,
მე შენმან მოშორებამან, არა ვიცოდა ლხინისა.
გულში მახსოვხარ, უცხოებო, ვით დაშაქრული ხო-
ლისა!

მომწყვდეულო გულის ჩემისავ, ადმგზნებო ცეცხლის
ალითა,
ალვაო ხეებს აღზრდილო, მუყაფ ეშხისა ბალითა,
მიწქვ! ტანტად მიწრაულები მოგვართვა, გული ჩემი
არს მზათა,
განა ვარ საწყალი, თუ მოვკვდე, ვერ გვიცნო
გიშრის თვალითა!

თ. ზაქ. ანდრონიკოვი.

ჰამლეტი. (*)

პრინცი დანიისა.

დრამა ხუთს მოქმედებად.
თხზულება ვილიამ შექსპირისა.

ანგლიურ ენაზე.

მოქმედნი პირნი.

კლავდი, კოროლი დანიისა.
გერტრუდა. მისი მეუღლე.
ჰამლეტი, ძე გერტრუდასი პირ-ველ ქმართაგან, რომელიცა იყო ძმა კლავდისა,
პოლონი, გამოჩინებული ჩინო-ვნიკი კარზე.
ლაერტი. ძე მისი.
ოფელია, ქალი მისი.
გორაციო. მეგობარი ჰამლეტისა.
ვოლტიმანდი, კორნელი, როზენკრანცი, გილდენშტერნი, ოსრიკი — კარის კაცნი.

მარცელლო, ბერნარდო, ფრანცისკო — აფიცერები კოროლის გვარდიისა.
რეინალდო, პოლონის მოსამსახურე.
აჩრდილი ჰამლეტის მამისა.
1, 2 — მესაფლავენი.
1, 2 — აკტიორები.
აკტრისა.
კარის კაცნი და ქალნი, აფიცრები, სალდათები, აკტიორე-ბი. ნორვეგიის ელჩნი, მეზღვა-ურნი, ერნი.

მოქმედება არის დანიის სახელმწიფოს სატახტო ქალ. ელსი-ნორში.

(*) ნ[illegible] ენაზე. ეს იგი ანგლიურზედ, მიხსენელს უწე-რია მის [illegible] ...ქმედი პირი ჰამლეტად. ხოლო რუსულს ენაზე ნათარგმნ[illegible] ...ეტად, რადგანაც არა აქვსთ რუსებს ასო ჰ.-მე ნამდვილი [illegible] ...ით ვინმარე ჰ, რადგანაც ბგერეს ასო ეხე. ...ლ. აწ...

მოქმედება 1.

გამოცხადება 1.

(სასახლის წინ დაქნილი გზა ბაღში.)

ფრანცისკო დგას მცველად, ბერნარდო გამოდის.

ბერნარდო.

ვინ არის აქ?

ფრანცისკო.

დადექ! პასუხი მამე: ვინ მოდის?

ბერნარდო.

აღდეგრძელოს კოროლი.

ფრანცისკო.

ბერნარდო, შენ ხარ?

ბერნარდო.

მე ვარ.

ფრანცისკო.

ასე სწორედ როგორც მოხვედ დროზე გამოსა-ცვლელად!

ბერნარდო.

შუაღამემ დაჰკრა — წადი და დაიძინე.

ფრანცისკო.

მადლობას გიძღვნით. ხარგობდა სუსხიანი. უქმე-ყოთ ვარ.

ბერნარდო.

ხომ მშვიდობიანობაა?

ფრანცისკო,

თაგვსაც არ გაურბენია.

ბერნარდო.

კეთილი. ღამე მშვიდობისა! — თუ რომ ნახო ჩემი ამხანაგნი: ჰორაციო, მარცელლო, გამოაშურე აქ. (ჰორაციო და მარცელლო გამოდიან.)

ფრანცისკო.

აჰა, მგონია, ისინი არიან! — დადეგ! ვინ მოდის?

ჰორაციო.

მამულის მეგობარნი.

მარცელლო.

და ქვეშევრდომნი კოროლისა.

ფრანცისკო.

ღამე კარგა ყოფნისა.

მარცელლო.

გამიგონე ამხანაგო! ვინ გამოგცვალა შენ?

ფრანცისკო.

ბერნარდომ. — ღამე მშვიდობისა! (მიდის.)

მარცელლო.

ეი, მეგობარო ბერნარდო!

ბერნარდო.

მიპასუხე: შენ ხარ, ჰორაციო?

ჰორაციო.

მე მაგის მაგიერ.

ბერნარდო.

მშვიდობა თქვენი ნახვა, ჰორაციო, მარცელლო!

ჰორაციო.

აბა რა: ის კიდევ გეჩვენათ ამ ღამეს?

ბერნარდო.

მე აქ არა მინახავს რა.

მარცელლო.

ჰორაციოს არა სჯერა; ამბობს, რომ ყოველივე არისო ოცნებაო; არა-ფერი არა სწამს, რაცა ვუთხარ ამას ამ საშინელს ჩვენებაზე. აი რისათვის მოუწოდე აქ ამას; დავეხსენ, ოდესაც კიდევ მოვა მეჩვედარი, თვით ამან ნახოს და დაუწყოს ლაპარაკი მას.

ჰორაციო.

სიცრუყვევა! ის აქ არ მოვა!

ბერნარდო.

დავსხდეთ, მე კიდევ გიამბობ, რათა კარგა შემ-ცვლო და დაგარწმუნოთ, რომ ჩვენ არა ვბოდავთ: ორ-ჯერ ვნახეთ!

ჰორაციო.

ბატონი ხარ, დავსხდეთ — გვიამბე, ბერნარდო.

ბერნარდო.

წარსულს ღამეს, როდესაც აგერ ის ვარსკვლავი, რომელიცა იქ ამოდის, იდგა აქ, სადაცა ეხლა არის, ამ ცის ნაწილში, მე და მარცელლო — შუაღამემ დაჰკრა!... (სცემს თორმეტს საათს.)

მარცელლო,

წყნარა, შეხედე — აგერ ისი!... (შემოდის აჩრ-დილი.)

ბერნარდო.

თვით ის არის — ჩვენი განს... კორო...

მარცელლო.

შენ მსწავლული ხარ, ჰორაციო — დაელაპარაკე.

ბერნარდო.

უყურე — აბა, ეს არა ჰგავს? დააცქერდი!

ჰორაციო.

დიახ — მე ვთრთი საკჳრველებისაგან და შიშისაგან!

ბერნარდო.

დაელაპარაკე. —

მარცელლო.

ელაპარაკე, ჰორაციო!

ჰორაციო.

ვინც გინდა იყო შენ, ღამეთაგან მოსრულო, ამაყოთ და დიდებულო წამოსადეგობით, რომლითაცა განირჩეოდა განსვენებული ჩუენი კოროლი, შენ, რომელი მოხვალ ჩუენდა, — შენ გაფიცებ — ილაპარაკე.

მარცელლო.

ეწყინა.

ბერნარდო.

მიდის — უყურე, მიდის!

ჰორაციო.

დადეგ, ილაპარაკე, მე გაფიცებ — დადეგ და ილაპარაკე! (აჩრდილი მიდის.)

მარცელლო.

წავიდა მას არ უნდოდა ჩუენი პასუხის მოცემა!

ბერნარდო.

რა დაგემართა, ჰორაციო? სულ თრთი. გაყვითლდი. რაო, ჩუენზედ ესე მოგონებულია, თუ ოცნებაა?

რას იტყვი შენ?

გორაციო.

მე არ დავუჯერებდი სხვის ნათქვამს, თუ რომ საკუთარ ჩემ თუალით არ გეჩვენებოდა.

მარცელლო,

მაგრამ ხომ ემსგავსება კოროლს?

გორაციო.

როგორადაც შენ თავს შენ ემსგავსები, ის შე-ჭურვილი იყო მრისხანე, როდესაც საომარ ბრძოლაში ჩა-ვარდა, ამით, ნორვეგის მეფეთა, ამარცხებდა, საშინ-ელი რისხვით — მიუყრდნობდა!

მარცელლო.

ეს მეორედ ესრეთის მრისხანის სახით გვეჩვენება ჩვენ.

გორაციო.

რას ნიშნავს ეს — მე ვერ მიმიხვედრილვარ — მაგრამ ვგონებ წინათ გვიჩვენებს ჩვენ მტერს!

მარცელლო.

ამისათვის ხომ წინად არ გვაჩვენებს? რისთვის არის ყველგან დაყენებულ მხედრობა, რათა ყოველსავე ასრულონ, აქეთ საომარი საჭურველი, ხომალდებსაც საჩქაროთ აკეთებენ, დღე და ღამ ყველგან მუშაობენ?

გორაციო.

ეჭვი არ უნდა იყოს უკვდავ განსვენებულ მეფის ამისათვის ნორვეგიის კოროლს ფორტინბრასმა ამბავი. გამოიწვია ჩვენი განსვე-ნებული კოროლი — არწივივით მისმა გაუხედავმა ჩვენ მეფემ — რომელმაც ბასრი მიუგო პასუხი, და

ფორტეპიანოზედაცა დაუკრა ოპერა. წინა გამოსადეგნელი ნაწილი იყო, რომ მეტად დაიმუშაობდა მის ხელოვნის ჯინცა დავისწავლებოდა, და ჩუენმა გაიგონება, შე-მდეგ ძლიერსა, მიიღო ნოტებისა სამეფო ამმან ხმა ვითომცა გულდა მე ფორტეპიანოსისა, ახალგაზრდა ჭაბუკი ნოტებისა, სიყვარულით ჩუენის ქართუ-ლისა გამხნევებულნი ბრძოლისათვის, შეეჯიბრებია მას ლურჯდო ხალხი, თავისი ქალ-ახლებულნი და უფლისწულნი, და ბატონიშვილის ჩუენ მოუსმინეს გულითა და ოცხადობით ამას იქცევიან მისვლისა, რასათვისცა ჩუენი ყველანი ქართველი ამზადებს მსგავსობასა და ეგრეთვე ხოლო-ლეობის შემზადებასა.

ბერნარდო.

აი ეგე, საყვარელო, არის მიზეზი, რისათვის ადგას სათვალავით მრისხანე მხედრობა: ის წინათ გვეუწყ-ებს ბრძოლასა და ომიანობასა.

გორაციო.

მაგრამ ჩვენ რათ გვეწყინება ჩვენებითა? — რომს დიდებაში იყო დიდი ომმა და კეისრის ემზადებოდა აღსასრული, მაშინ საშინელნი ჩვენებანი აღმოჩნდო-თებოდნენ სამარეს ქალაქებში ტანკალებოდნენ მკვდ-არნი, კუდიანი ვარსკვლავნი: ცეცხლის კუდით გამოჩნდნენ, წვიმდა სისხლის წვიმა, მზე ბნელდე-ბოდა, ვარსკვლავნიც ციდგან სცვივოდნენ. ნუ თუ ჩვენც დრომდიაც მსგავსნი ჩვენებანი ჩვენ მოვლენ-ლობენ და უბედურობა სისხლის საქმით დაიწყება? (ა ჩ რ დ ი ლ ი გ ა მ ო დ ი ს და წ ი ნ ა ა მ ო-დ ი ს.) ჩუმად, ჩუმად მოდის ის! მისკენ რომ

გამახსოვრებულს — მარტო უშიშრად დაუდგები და გკით-ხავ შენ! — დადექ, ჩვენებავ! თუ გაქვს ხმა, თუ შეგიძლიან ლაპარაკი, ლაპარაკე — მითხარ:

ანუ გნებულისა ხელის შენსა შეეწევა სათნო სა-ყოფელი საქმე — მე მზა ვარ აღვასრულო.

თქვი: იქმნება ხედავ მამულის დანთქმასა, და მოიძებნება დასაცავად მისა — თქვი, ოჰ, თქვი!

ანუ საუნჯე დაგიმარხავს შენ, და მცველად მისა დაუცოცხლებია, ვიდრე უშიშარი გამოიწვევს და გამოა-ჩენს მას — თქვი, მითხარ, მოიცადე პასუხი! — მარცელ-ლუს! გზა დაუჭირე მაგას!

მარცელლუს.

დადექ!

გორაციო.

შეუტიე მაგას, რადგან არ უნდა პასუხის მოცემა!

ბერნარდო.

დადექ, დადექ!

გორაციო.

აქეთ, აქეთ!

მარცელლუს.

წავიდა! (აჩრდილი მიდის.) — ჩვენ შევაწუხეთ სამეფო აჩრდილი; შეუმჩნეველია მისი დაუნდობლობითი მტერი! ან და რას გავაწყობდით მასთან, რომელიც არს შეუხებელი ჩვენის მახვილისაგან და შუბისაგან!

გორაციო.

დიახ გაწყინეთ ჩვენის უგუნურობითა! მაგრამ ამა დილის საყვირმა ქიდეც მოანიავება და ცა გაა-ლისფერდა აღმოსავლეთზე. — მეგობარნო! ჩვენ

გამოსაცვლელად მოდიან. აქ მოდით, და ვარჩიოთ: უამბოთ თუ არა ყოველივე ესე ჰამლეტსა? იქმნება განსვენებული კოროლი დაუდამშარავის მჳლისა, იქმნება იმას გამოუცხადოს საიდუმლო თჳსის ჩვენებისა? ამასთან ვიხოვთ — დავიცვათ საიდუმლო ესე. ჩუენ შორის დამარხული დაშთეს ჩვენება მეფისა — მკუდრისა.

მარცელლო.

თანახმანი ვართ. ჩუენ საიდუმლოს დავიმარხავთ, მაგრამ ვეცდევით მასზე ჰამლეტს-დაუხსენ მან განსაჯოს, თუ რა უნდა ვქმნათ და ვეუქროთ ჩუენ. ნუ-და იგვიანებთ — მე ვიცი, სადაცა ჰამლეტს ვიპოვეთ, და უამბობთ მასზე, რაცა ჩუენ გვაწუხებს.

გამოცხადება 2.

(ზალა კოროლის სასახლეში.)

კოროლი, დედოფალი, ჰამლეტი, პოლონი, ლაერტი. ვოლტიმანდი, კორნელიო, კარის კაცნი.

კოროლი.

ხსენება განსვენებულის ძმისა ჩუენისა ოდენ ძჳრფასისა ჩუენთჳს, რომ რიგია მივეცნეთ მწუხარებასა მისის დაკარგვისათჳს. მაგრამ საზოგადო კეთილი და ჩუენი სიბრძნე გვიძულებენ ჩუენ მოვიქცეთ სხუა გვარ — მწუხარება და სიხარული ერთად შევაერთოთ. დავღვრით რა ერთის თვალით ცრემლსა,

მერმე თჳლნი მოჰქცეთ მწუხარებისა: და წამს შევასრულეთ სამწუხარო დამარხვა მმისა, მყისვე გარდავსწყვიტეთ ახალი ქორწინება მეუღლისა თანა ჩუენისა მმისა, თქუენის დედოფლისა თანა, რომელიცა დღეს არის უსაყუარელესი მეუღლე ჩუენი, და რომლისა თანა გუაქუს ჩუენ ჴელმწიფობა დანიის, დიდის ქუეყნისა. თქუენი ბრძნული რჩევა მივიღეთ ჩუენ — მადლიერი ჩუენგან მადლობა და ალერსი. — ახლა საგანს მოვაქციოთ ყურადღება. იცით თქუენ, რომ ყმაწვილმა ფორტინბრასმა, შეურაცხყო და ძალი ჩუენი, — იქნება იფიქრა გულსა, რომ სიკუდილი მმისა ჩუენისა აძლევს მას გამბედაობის ნებასა, — მოგვიგზავნა ელჩი და ითხოვს უკანვე მამის სამკვიდროსა, რომელიცა მოვიპოვეთ ბრძოლის სჯულითა. ჩუენ შევჰკრიბეთ თქუენ გამოსაცხადებლად ჩუენის განწყობილებისა: მივსწერეთ ჩუენ ნორვეგიის მეფესა, კორნელსა, ახალგაზრდა ფორტინბრასის ბიძასა, და ვოლტიმანდით, რათა მისის ბრძანებით მოისპოს ყოველი მტრული განზრახვა და ყოველი სამზადისი ფორტინბრასისა. თქუენ ამორჩევთ ჩუენ, კორნელი და ვოლტიმანდი: წადით მოხუცებულ ნორვეგიის მეფესთან, გამოუცხადეთ მას ჩუენი ალერსი, და თუ თქუენ არ გაძლევთ ჩუენს დარწმუნებასა საქმის მოსასრულებლად, მით არანაკლებ ვენდობით თქუენს სიბრძნესა საქმეში. წადით, და სისწრაფითა თქუენითა დაგვიმტკიცეთ ერთგულობა თქუენი.

კორნელი.

გავჭვრეტავთ დავარწმუნოთ, რომ ჩვენ მივიღებთ წრფელის მეცადინეობასა აღსასრულებლად ჩვენის მოვალეობისა.

კორიოლი.

გაიწვიეს. წადით, და გამოიძახეთ სოფელი ჩვენი წარმომადგენლის გზა-ში და სოფელში წინა—წარმოიძღვის თქვენ. (კორნელი და კოლტოფანი მიდიან.)

შენდა მივაქცევთ სიტყვებს, დაურეტო. ჩვენ გვესმა, რომ შენ გაქვს ჩვენთან საჩივარი, მოვისმენთ რაც გსურს. ჩვენ შესწორებით აღვასრულებთ, დასამტკიცებლად მისა, რომ როგორათაც თავი მორჩილის გულისა, და როგორათაც ქვეშე მისა არის ემსახუროს მეფისა, ეგრეთვე ჩვენცა მისა ვარი აღვასრულოთ ყოველი სურვილი მოწოდობისა ძისა, საწინდარი ჩვენის მეგობრობისა და მოსამსახურეობისა.

დაურეტი.

ნება მომეცით, კეთილშობილნო, გულ-ახდით ჭირნახულში წარსვლისა. მე გამოვეშვი აქ,—დასამტკიცებლად ჩემის ერთგულებისა,—დავსწერილი ვერავ თქვენ-ნის ტახტზე აღსვლის დღესასწაულობაში; ქვეყანა კიდევ იქ მივიღებდი სურვილითა.

კორიოლი.

ბოდუენი, შენი მშობელი, ნებას გაძლევს?

ბოდუენი.

შემიბრუნდა, კეთილშობილო, და მე სურვილით ბეჭედი დავუსვი მავის თხოვნასა, ესე იგი, ნებას დავერთე; მაგრამ უთქვენოთ მე ვერ წავალ.

კოროლი.

თუ რომ საჭიროა ნება ჩემი, მე მოწადინებით ნებას გაძლევ: როდესაც ლაერტო, გსურდეს, შეგი-ძლიან წასვლა.

ეხლა შენდა, ძმაო ჩემო და საყვარელო შვილო, ჰამლეტო, შენდა მოვაპყრობ სიტყვას!

ჰამლეტი. (იქით.)

მცირედი რამ ვარ უმეტეს ძმაზე, უმცირეს შვილზე.

კოროლი.

რათ არის შენ სახეზე მუდამ ღრუბელი მწუხა-რებისა.

ჰამლეტი.

ხელმწიფევ! ვარ რა გსურთ დაახლოვებული სი-ხარულის მზესთან, განა-და შეუძლიან შეეხოს მწუხარების ღრუბლისა!

დედოფალი.

დაუტევე მწუხარება ჩემო ძვირფასო ჰამლეტ: მიაქციე მეგობრული სახე კოროლსა; რათ დაჰყურებ დედამიწას, თითქოს ეძებ მტვერში შენს განსვენ-ებულს მამას! გსმენიათ ჩვენი, ყოველთა მცხოვრებ-თა, ხვედრია — უნდა დავიხოცნეთ.

ჰამლეტი.

დიაჰ დედოფალო, ყოველი მცხოვრები მოკვდება-გსმენიათ ჩვენი ხვედრი.

დედოფალი.

თუ იცი, მაშ რათღა გაწუხებს საყვარელი მამისა თითქოს სჯული ბუნებისა მით შეცვლილა; გსურთ მგონია, უყურებ რა შენს ნაღველსა.

ზამთარი.

კი არა მგონია, ნამდვილად ვგრძნობ მეძიებს. არცა მავა ცისნისამოსი, არცა ოხვრა, არცა ცრემლი, არცა ნაღველი, არცა მწუხარება, არა რაიჯერ გამოსთქვამს შეურწყვეტულისა სულის გრძნობათა, რომლითაცა მწარედ ვიტანჯები მე—მომიტევეთ!

კოროლი.

ზამთარო! ჩვენ ვიცით კეთილებს შენს მწუხარებაში და ნაზნარის მშვიდობიანისა გულსა სიცივილში; მაგრამ უმეტესს აქვს დრო—აქვს დრო მწუხარებისაცა; ყოველნი ბნელება, თითქმის დიდი ცოდვაცა არის, დროებნა ღვთის განგებულებაზე, უნჩობა, გმობა სიყვარული ბუნების სწავლისა. ოდესაც ჩვენ მწუხარებას განვაგრძობთ, და სიყვარულ ვიცრემლებთ მგზავრთა თვს. დაუშთევე შენი მწუხარება. ჩემ-ში შენ ზნედავ მამასა, ჩვენი მეგზავრები და სათუთი შვილი. დარწმუნდი, რომ ჩვენ სიყვარულით მოვიწადაცვლით დანაკარგს. მაგრამ ჩვენ თანახმანი არა ვართ შენის სურვილისა, მოისასუბელად უცხო ქვეყანაში წასვლისა ხასწავლებლად. დაშთი ჩვენთან, იყავ ჩვენ ნუგეშად, ჩვენო კარგო მამაო და შვილო ზამთარო!

დეკემბერი.

ცუდად არ დამიგეზ თოხოვაცა დღეისა; იმედი მაქვს, თანახმა იქმნები დაშთე აქ, ზამთარო-ჯან?

ზამთარი,

ყოველსავე-ში დაგემორჩილო თქვენ—ჩემი ვალია.

კოროლი.

მგრერი პასუხი გულისა მიხარებს მე. ოუკვ თანას-წორათ ჩვენი, გაიხარე, ორმოცჯერ! ჰამლეტის აქ და-შთენის თანხმობაზე ადმოვუსო უფლენი გრძნობანი სასიამოვნოთა, ეს მე მსურს, რათა გულის მხიარუ-ლებაში, დღევანდელ დღის-ში, სასადღეგრძელო-თასთან იყოს სროლა ზარბაზნისა თვითოეულს სად-ღეგრძელოზე. ეს მაღლა ავიწევს ლხენა ჩვენი სროლისა, და ქუხილი დედამიწისა დაიქუხებს ქვეშე ცისა! — წავიდეთ, დედოფალო! (ყველანი მიდიანი, გარდა ჰამლეტისა.)

ჰამლეტი, მარტო.

წყეულო ყოფილხარ! რათ არ დასდნები, რათ არ განსქდები მტკიცეთ, ო, რათ ხარ მაგარი! თუ რად ყოვლად მპყრობელს არ აუკრძალია თავის მოკვლა... ღმერთო ჩემო, ღმერთო ღმერთო! რა საზიზღარნი, უნაყოფონი, არარანი არიან საქმენი ყოვლისანი დედა-მიწაზე! სიცოცხლეო! რა ხარ შენ? — ვენახი მიშვე-ბული გარეულებით, უნაყოფოებით ნადარებით... ძლივ ორმა თვემ გაიარა, რაც აღარ არის ის, ის, მფლობელი, გმირი — ნახევარ ღმერთი წინაშე ამ მიწიერ ცხოველისა ზედმ ნეტარისა, წინაშე ამ ქმრისა დე-დისა ჩემისა, ისე, რომელსაც უყვარდა დედა ჩემი საყვარულითა ისე განადიდებდით-ყა, ცაო. ქვეყანაო! განა მოვიგონოთ დავივიწყო?... დედა ჩემი, ოდეს თავ-გამოდებული ქმრისათვის მგლოვარე.. ერთი მხო-ლოდ თვე-ში ვერ შეუძლო გათხოვდა... ოჰ, დედა-კაცო! სისუსტე სახელი-არა-რაობა! — როგორ? ერთი

ოთჴე... ბაშმაკუნა, რომლითაცა მიჰყვებოდი ქმრის კუბოსა, რომლითაცა სცოდავდი ქჳრივი, ცრემლიანი, ჯერეც არ გაუცვეთია... ჵ აჰა ეს დღენი წუთი.... ოჰ ღმერთო! მხეცი უგუნური ჵ უგრძნობიარი უმეტესად იგლოვებდა—ეს დედა ჩემი დღეს მიეუღლება ჩემის ბიძასა, რომელიცა გვრიტეგე ემსგავსება მამასა ჩემსა, ლოდსა მამლეგის, კორთლებსა, რომელთაცა მე ჰერკულესსა—მხოლოდ ერთის დღით თთუე! კვალი ცრემლთა მისთა მოჩუენებითთა არ გაშმრალა-თვალთ ხსნვას ცოდვის! წყეულო დამშურებაგ! ღვთის გარნებ უსჯუ-ლოთა ქორწინებასა არ აკურთხევდა—მოხდება ცუდი საქმე, მოხდება ავი... მეამუხრე გულო, რადგან ენა ჩემი თქმას ვერ მიბედავს!...

გორაციო, ბერნარდო, მარცელიო.

გორაციო.

მოკითხვას მოგახსენებთ პრინცსა!

ჰამლეტი.

მოხარული ვარო თქვენის ნახვისა, უფალნო! მაგრამ რა არის ეს? ხომ არ ვსცდები? გორაციო შენ ხარ?

გორაციო.

გახლავარ თქვენი სამსახურში, პრინცო,

ჰამლეტი.

რა საჭიროა აქ პრინცი! ვუთილოდ მეგობარო-თქო-ეს არის სახელი საზოგადო ჩემი ჵ შენი. მა-

გეჲავ, რატომ ხართ აქ, გორაციო, მარცელლო?

მარცელლო.

პრინცო...

ჰამლეტი.

მიხარიული ვარ თქუენის ნახვისა — დაუჯერებელი ამის; მაგრამ, მითხარით, რათ დაგიტოვებიათ სწავლა?

გორაციო.

სიზარმაცისა გამო, ჩემო ძვირფასო პრინცო.

ჰამლეტი.

სჯობდა — მისთვის [illegible] შენ ეგ ყურს [illegible]. მე ვერ ვიჯერებ, გორაციო, შენ არ გიყვარს [illegible]. არ [illegible] სიტყვით მოგიწონებიათ თქუენ აქ... ანუ თქუენ აქ დაიობებთ? [illegible] ხართ! ჩვენ [illegible] თქუენ [illegible].

გორაციო.

პრინცო! მე მიზეზად მომივიდა უბედურად [illegible] მამა-თქუენის დამარხვაზე.

ჰამლეტი.

ნუ დამცინი, ამხანაგო — მითხარი: დედა-თქუენის [illegible] გამოგზავნილ-თქო.

გორაციო.

დიახ, მართალია, პრინცო, [illegible] მა-[illegible].

ჰამლეტი.

მარილი რა? [illegible] აქ [illegible] დამარხვისა [illegible], [illegible] მისა... ოჰ! [illegible], [illegible] წასვლა [illegible],

უმძვინვარესს მტერთან, ვიდრემ მენახა ეს წყეული დღე... ჰორაციო! მე მგონია, თითქო ვხედავ მამას...

ჰორაციო.

სადა, პრინცო?

ჰამლეტი.

სულისა ჩემისა თვალით, ჰორაციო!

ჰორაციო.

მე ვიცნობდი, მინახავს მამა თქვენი — დიდი კოროლი იყო.

ჰამლეტი.

კაცი იყო იგი... კაცთა შორის მე ვეღარ ვნახავ იმის მსგავსსა კაცსა.

ჰორაციო.

მე მგონია, ვნახე ის წუხელის.

ჰამლეტი.

ნახე? ვინ?

ჰორაციო.

ჩემო პრინცო! მე ვნახე კოროლი, ჰამლეტის მშობელი.

ჰამლეტი.

ნახე შენ მამა ჩემი?

ჰორაციო.

მოუთმენლობა დაიმშვიდეთ, პრინცო, ამ საკვირ-ველს გიამბობთ თქვენ, — ამა ყმაწვილების მოწმობით თქვენთანა.

ჰამლეტი.

ღვთის გულისათვის მითხარ.

ჰორაციო.

ბერნარდო და მარცელლუსი ორს ღამეს ზედიზედ

ჩცვლოსად. და, ადგილისა ღრმისა მიუვალობისა, ნაზღვრ-
გობლეყა. მისკვრა თქუენის მიმაპყრობს, დაბუკრულად
ვუჩნდიდეთ? თავგულწყვ აღმშფოთებული. სამ-სამ გზის
ოვთოსვიდ დამეს დიდ-მრავალნივთად და წყვნასვდ გამო-
ვლიცდა ჩოლეთი ამით ადგილის ურთ მიუდამ ხამაშრეტი,
აქვს მეცხ. ამით — თოვლის ჩა მემით მეგიწლი-ქინუქულნი
და ღონესოულით გაცვქიკვდისა — გვერ მეცნიერნის სიცოცხ.
და განმიმცრიელის მეგერდით, და მექსამე დამეს მეცხ
ვღიცე ამათით მეულიიღ. ადგილიებ სახით, ამავე გიჯა-
ჩიდ. ჩლოვოჩელი გამოეცხადა ამით, განმაცხადებდ
მეწენცა — მე ვიცი თუა — ის თუ თქუენი მიმავლით,
რა ეჩთადი მიწოვაჩუებს იყო მოჩის მხსი და აჩჩდილისა.

მამლუქი.

სად იყო ეგ?

გოჩაცოი.

ბადიმა, დაქმიდე გზასა, სადაცა გვაჩვენებს ჩვენ ყარაულნი.

მამლუქი.

დაგულდამბარავათ თქუენ?

გოჩაცოი.

არა, ბრძანეთ, არცა ერთი სიცოცხლე არ ყოფილა. მე მეკვრებული სიცოცხლე, და იმასაც ყოვლად თითქოს დაბარავთ, მაგრამ განთავლება მოაკლდება, და მეფისთვისბულდა წყალობა გაქრა.

მამლუქი.

სამაცდაობა!

გოჩაცოი.

თავჯდებოდი ვარ ამ ამბის ხმრაშეყვანისა. ამიტომ

ვალად მივიღეთ ჩუენ მოგვეხსენებინა თქუენთჳს ამაზე.

ჰამლეტი.

გმადლობთ, გმადლობთ, მეგობარნო! მაგრამ მე აღშფოთებული ვარ ამბითა ამით... დღესაც იქმნებით მცველად?

ყველანი.

ვიქმნებით, პრინცო.

ჰამლეტი.

დაიარაღებულნი?

ყველანი.

დიახ, პრინცო.

ჰამლეტი.

სრულებით?

ყველანი.

თავით ფეხამდის.

ჰამლეტი.

არ უჩნდა ჩვენებას მას პირისახე?

გორაციო.

ჩაფხუტი ჰქონდა აწეული, და ჩუენ დავინახეთ პირისახე მისი...

ჰამლეტი.

შეჭმუხვნილი იყო?

გორაციო.

უფრო მწუხარე იყო, ვიდრე მრისხანი.

ჰამლეტი.

ფერ-მიხდილიც იყო?

გორაციო.

ხაჭიანდაზე.

ჰამლეტი.

თუალი დაინახეთ გარეგნობისა?

გორაციო.

მლიქვნი თუალი გადაჰფარებია.

ჰამლეტი.

რაგორ მწყრ ან გულის თქუენისა?

გორაციო.

თქუენთან გაწყრომიერებით, ვინემ ბრაზით!

ჰამლეტი.

დიახ, ფერმკ — მაგრამ დიდი ხანს დაჩნდა თქუენთან?

გორაციო.

მინამდე-თუ ასს დავთვალით, თუ ძლა წყნარად სთუალავდით.

მარცელუსი.

უფრო მეტს ხანს!

ჰამლეტი.

ამადამ მე თვით დავდგები თქუენთან მცველად. იქნება, კიდევ მოვიდეს...

გორაციო.

მერწმუნეთ, ბატონო, მოვა.

ჰამლეტი.

თუ ეწვევა მე მამაჩემის მშობლიურს სახეს, ჩემთჳს მოფერებულსა, დაველაპარაკები მას — თუნდ ჯოჯოხეთიც დამიძახებს ყბა კი აგრძელებლოს! გთხოვთ თქუენ, ბატონებო თქუენ დაჰფარეთ საიდუმლოდ ჩვენებისა, დარჩით საიდუმლოდ გხვ,

დაიცვეთ მდუმარებსა ოქროს წნით; ეგ ისეც უფროს მოსხდენ ამაღამ, ისეც ნახავთ, ნუ ეს ისე ანდაზის გონება. ჩაუქრობელი ჩუმი დაუკავშირებელს ოქროს. მისვლისთანა: ჩიტები გადაცვ. დაიწიწყოს ალვაებს, შეუსწრაფენ, მუყავდეს ამერე გნახავთ ერთმანეთს.

ყველანი.

ბატონის ღირსს განვაცხადებთ, პრინცო!

(მიდიან გარდა ჰამლეტისა.)

ჰამლეტი, მარტო.

აბჯრიანი მამის ჩრდილი — ავი ნიშანი — ღალატს ვეჭობ მოასწრებს — გამოაჩენს ბოროტებასა... ოჰ! ნეტავ ჩქარა დაღამდეს! მანამდინ დაითმინე სულო ჩემო! ბოროტობა აღმოჩნდება თავისით თავის დასამხილებლად, და თუნდ-რომ ბოროტობას მიწაში ჩაიფარებს, მაინც იგი გაიღვიძებს ხალხს და გამოცხადდება მოულოდნელად!

(მიდის.)

ლაერტი და ოფელია, გამოდიან.

ლაერტი.

ნივთები ჩემი გემზე დაალაგეს ხომალდზე — მშვიდობით, და! ხშირად გამიგზავნე წერილები ქარმა! ეგ გზა ჩემი ამის ასე ვიცი. გაიგონე გამიხარდება, ამ დაიმახსოვრე წიგნის მოწერა!

ოფელია.

მოგწერ.

ლაერტი.

ჰამლეტისა-კი და მისი სიყვარულისა დაიჯერე, მერ-ყეობა, თავგამოდება ესე არის ყმაწვილის ქცევა. ხანმოკლე ყვავილი ხათაბისა, ტკბილი გაზაფხულისა, რომელიცა გამქრალა, რომელსაცა ახლა ნებავს, ამაზე მეტი არა არის.

ოფელია.

მეტი არა არის?

ლაერტი.

დაიჯერე მძიმე. ჩვენ ბუნება, როცა ჰამლეტს არა ჰყავს, იზრდება ჩვენშიაც ჭკვიანი სიყვარულისათვის მარტოდ ჰამლეტს არა აქვს ყვავილი მხოლოდ ძალი, თავის ნებისათ თქვენი ჰკიდია ხელმწიფის თავისუფალი ნებისა; ამისათვისაც შენ მისი სიტყვები ყველა ჰქონდეს. როგორც რომ ბუნება გონებს ჩემს მას ხანგრძლივ დაჰყვება? რომ ახლაც აქვს შენ ყველგან, რომელიცა ხანმოკლე არის? თუ შენ გულის გაწმენდის მოვალეობისთვის ჩადი-რებსა, ვინ იქნება თავისუფალი. რომ ეს არ გა-ლდება? სიტყვას თქვენ ყურადღებით, მაგრამ თქვენ მისი ჭკუის არის... და თუ ცოდვა ამბავის მოისმინე, გათხოვების დაუკავშირდე. შენ შეგიძლია სიყვარულსაც ყურადღება დაუდევნი ჭკუისას გულის-თქმისაგან და სიტყვას ავის ყურისაგან.

ოფელია.

კარგი რჩევა-ა, შენი კი; მაგრამ, საყვარელო ძმაო, მითხარი: შენ ჩემ არ გამიგზავნები მეთ, როგორც ყველაფერი ხშირად სხვათა გზის ჩვენებისა, და თვით დარჩება გარეშე გზისა.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ღმერთი შენთანა იყოს!

ლაერტი.

მშვიდობით ოფელია! გახსოვდეს რჩევა.

ოფელია.

რჩევა შენი მე დავმალე გულში — გასაღები წაი-ღე თან, ლაერტი!

ლაერტი.

მშვიდობით! (მიდის.)

პოლონი

რა რჩევა, ოფელია? ეგ რას ნიშნავს?

ოფელია.

ლაერტი მელაპარაკა პრინცი ჰამლეტზე.

პოლონი.

ჰო, მართლა! მე მითხრეს, ვითომც ჰამლეტი შენთან არის ალერსიანათ, და ვითომც შენცა ხარ მასთან ალერსიანათ. გამიგონია: თუ ეს მართა-ლია — იცი მე, როგორათაც მამა და მოურნეხანი ვარ, ბევრჯერ შენ... გულწრფელობით გამიტყდი, რა არის ამ ხნის მიზეზი?

ოფელია.

აჰ ვიცი, მშობელო ჩემო. პრინცმა მითხრა, რომ მას... რომ მას... აქვს ჩემდა გრძნობა მიტრი-ვისაცყვილისა...

პოლონი.

ჰაჰ! ეგ პატივის ცემანი შე... და შენც გაჯერდი, როგორათაც სულელმა გოგონამ, და დაუჯერე ამ გარეშე სიცრუეებსა?

ოფელია.

რა უნდა გიპასუხო, მე თვით არ ვიცი.

პოლონი.

მაშ მე გეტყვი, რომ შენ ხარ სულელი და ნამდვილ მონეტათ მიიღე უბრალო სიტყვებს. პატივისცემა! იქმნება შენ აგლეჯ ჭაჩრისა... ბატონი ხარის გეტყვის, რომ შეუყვარებიხარ, რომ უყვარხარ, რომ ღმერთად გხადის, რომ ვერ უცოცხლია!

ოფელია.

პრინცი მელაპარაკა სიყვარულზე, მაგრამ ესრეთ თუ ნარნარათ, ესრეთ პატივისცემულით...

პოლონი.

ვიდრე რაღა? მაშ როგორღა უნდა ითქვას? წადი შე ხეტრო გოგონო!

ოფელია.

შემომფიცა, რომ უყვარვარ!

პოლონი.

ვაი-მე! რა ვთქვა, ჰამლეტი ადვილი იჭერს ნადირსა! ვსთქვათ, ჰამლეტს ნამდვილად უყვარხარ შენ; ეგ არის მხოლოთ — ანათებს და არ ათბობს, ელვაა, არა ცეცხლი, მეტი არ არის. ამისა შემდეგ ერიდე აგრე ელაპარაკო იმას, მეტადრე სიყვარულზე და დაუჯერო. პრინცი ყმაწვილია. ეგ მას, როგორც პრინცს, შეუძლია — შენ კი არ შეგიძლია, ოფელია! მოიგონე და ქალწულობის ნუგეშს დაიჯერებ. ერიდე: ყმაწვილი ხალხი მოუთმენელია, ვიწყებთ ახლა, რომ თავისს სასწაულს რამ... ხანდახან კი... შენ არ გესმის: მე შენ გეუბნები საშუალოდ

აღგიკრძალავ, არცა დაუდასტარკოთ და არცა გაიგონოთ პირისცის სიტყვა ამ ღუარ საგანზე — გევურება? გოხოვ გასსმოუდეს და არ დაივიწყოთ.

ოქელია.

ყოველთვის დავემორჩილოთ თქუენ ჩემი გადის.

გამოცხადება 3.

(დეკორაცია პირველის გამოცხადებისა.)

ჰამლეტი, გორაციო, მარცელლო.

ჰამლეტი.

როგორ ცივა! როგორი სუსხიანი ქარია!

გორაციო.

დიახ, ცივა, და მომწყვლელი ქარია.

ჰამლეტი.

რომელი საათია?

გორაციო.

ჩქარა იქმნება შუაღამე.

მარცელლო.

შუაღამემ დაჰკრა.

გორაციო.

მაშ ჩქარა მოაწევს ის საათი, როდესაც მკუდარი მოვა ხოლმე. (შორით ისმის ხმა საყვირისა.) ეს რა არის?

ჰამლეტი.

რა არის? ეს არის მიიარეული ლხინი დიდისა ჴელმწიფისა; ოდესაც ის სვამს ღჳნოს მილიონს ჭიქთან, ხმა საყვირისა აუწყებს სოფელსა დღესწაულსა გმირ-კურთლისასა.

ჰორაციო.

მეფური-ა ჩვეულება.

ჰამლეტი.

მაგაზე ბაასს არ გავსწყვეტ; მაგრამ რათ არ დავტოვებთ ეგრეთ ცუდს ჩვეულებასა, რომელიცა გვაგდებს ჩვენ სხვის საძაგლობად? დავხსნეთ ეს არის მხეცობრიობება, დავხსნეთ იგის ჩვეულება, ჩვენდა რათ ვსვამთ ტიკფეხით თავს ჩვენსა, ჴე რათ არ გვე-ლოდებით მცირედიც ჩირქი განვებაროთ, რათა ჩირქი ეგე არ გვიხდენდეს პატივსა?

ჰორაციო.

უყურეთ, ბრძანვო — აგერ ის მოდის. (შემოდის აჩრდილი.)

ჰამლეტი.

ჰე, წმიდანნო ზეცისა მადლნო, დაგვიცვენით! აჩრდილო წმიდაო, ანუ მძვინვარე წყეულო, რა მოგვაქვს ჩვენთჳს — ბედნიერებას, თუ დანთქმას, ზეციური სურნელებას, თუ ჯოჯოხეთის სიმყრალეს! შენ წარმოგვიდგე ჩვენ მეფურის დიდებულის სახით — მე მინდა გკითხო შენ — მამავ. ჰამლეტო, მამაო ჩემო, ჩემო კურთხეულო! ნუ მიშვებ დაკარგვაში უცოდინრობაში — მითხარ, რათ აღსდგენ საფლავით ძვალნი შენნი? რათ გადმოგიგდებია საფლავის სუდარა? შენ,

ლეში უსულო. ხელახლა ფოლადის ჯაჭვში მჯდომარე, აქ მთვარის ნათელზე ჰარტალებ, გვაშინებ ჩვენ უბედურთა, და ადამიანურის გონებითა ფიქრებით. რომ საცოდავი გონება ტანჯვით ხდება უბედნიერებისა! რათ ხარ აქ? თქვი, რა უნდა ვქმნათ ჩვენ?

გორაციო.

პრინცო, განიშნებს, გეძახის, თითქოს უნდა, განსაკუთრებით, განუცხადოს საიდუმლო...

მარცელლო.

უყურეთ, პრინცო, როგორ მეგობრულად ქე წყნა და გეძახის თქვენ! მაგრამ, ღვთის გულის-თვის, ნუ წახვალთ!

გორაციო.

ნუ მიხვალთ, პრინცო!

ჰამლეტი.

აქ არას ლაპარაკობს, გავყვები!

გორაციო.

ნუ, პრინცო!

ჰამლეტი.

რისა მეშინიან? სიცოცხლე ჩემი არაა რაა, სულისადმი. სულსა უკვდავსა რას აწყენს! უყურეთ მეძახის-მიზიდავს, მივდივარ!

გორაციო.

რომ მიგიტყუოს ზღვის უფსკრულში, ანუ აგრეთვერის ციცაბ ამ კლდეზე, რომელიც წევს ზღვის პირას და დახრილია ზღვის ღელვებზე, და საშინელის სახით წარმოგიდგეს შენ და გონება შენი

შეუერთებით შეჩნაცვულის? ერთი მხიარულით ხალხუ-ღუღუკით დროებისა ქვეშე ცეცხლის კლდისა სამი-ნებლითა..

ჰამლეტი.

ჭიდევა'ც მანიშნებს — წადი, მე მოგყვები!

მარცელლუს.

თქუენ ვერ წახვალთ, ბრძანეთ!

ჰამლეტი.

მომშორდი!

გორაციო.

გონებას მოდით!

ჰამლეტი.

განგება მიბატიყებს — და თვითეულს ძარღვში ვგრძნობ ძლიერებისა მცირეთა ლომის ძალთა — ხელი ახლა მიწყვეს! გამშორდით, გამშორდით — გე-ფიცებით თქუენ, რომ მკუდარ იქმნება, ვინც შე-მაყენებს მე გეფიცებით — წადი, მოგდევარ! (აჩრდილს შეუდგება.)

გორაციო.

გადაირია, გონება დაჰკარგა!

მარცელლუს.

გავყვეთ ჩუენცა — ჩუენი ვალი-ა!

გორაციო.

წავიდეთ! მაგრამ რა შეუდგება ამას!

მარცელლუს.

მე წინათ ვხედავ მამულის უბედურობასა!

გორაციო.

ღმერთმა დაგვიფაროს!

მარცელლო.
გავეშურნეთ! (მიდიან.)

აჩრდილი, ჰამლეტი მოზდევს მას.

ჰამლეტი.
სად მივყვევარ? მითხარ. მე შორს აღარ წამოვალ!

აჩრდილი.
ყური მომიგდე!

ჰამლეტი.
თქვი!

აჩრდილი.
ჩქარა დაჰკრავს საათი, როდესაც მე უნდა უკან გავქცე ამ ადგილს, რომლისა ურთითა მხოლოდ ხასელითა ცოდვილი მექანწურნება.

ჰამლეტი.
ვაჲ, მამაო ჩემო!

აჩრდილი.
ნუ სწუხარ ჩემთვის — გამიგონე რას გეტყვი — გამიგონე!

ჰამლეტი.
ყურადღება ჩემი ვალია!

აჩრდილი.
შურის-მიგებაც შენი უცვალებელი ვალია!

ჰამლეტი.
რა მესმის!

აჩრდილი.

ხმა მამისა შენისა, რომელსამცა სჯულის განჩინებითა უნდა იტანტალოს საზღვრულსა შინა ღამეთასა, და იტანჯოს, ვიდრე ცოდვანი ჩემნი დაიწვიან საშინელ ჯოჯოხეთის ალისა. რომ, ნეტაი შემეძლოს გიამბო—ერთის მხოლოთ სიტყვითაცა სისხლი გაგიცივდებოდა, თვალნი გადმოგიცვივდებოდნენ ცრემლებითურთ. და თვით თმა შენს თავზე ყალყზე შედგებოდა. მაგრამ საუკუნო მდუმარებაში აღმატებულა ზაგე. გამიგონე, გამიგონე! გიყვარდია მე?

ჰამლეტი.

ჰო, ცაო!

აჩრდილი.

შური — იძიე ჩემის სიკვდილისათვის, ჩემის მოკვლისათვის!

ჰამლეტი.

როგორ? სიკვდილისათვის!

აჩრდილი.

დიახ, შეუბრალებელისა და მძვინვარისა მოკვლისათვის, ბოროტ მოქმედებისათვის, რომელიც არის ურიცხვ, უზომო, უსაზღვრო!

ჰამლეტი.

მითხარ, და მე, თითქოს ჰაზრი, ანუ განზრახვანი სიყვარულისანი, გავჰფრინდები სისხლის ასაღებად.

აჩრდილი.

შენ მზა ხარ, და განა ემსგავსებოდე დამპალ ბალახსა; მაინც უნდა მზა იყო. მომისმინე, ჰამლეტ! ხმა გამოიტანეს, ვითომც მე მძინარეს მიკბინა გვე-

ლაინშა გჰმლის. ცისკარი ისწრაფის, მაგრამ შეუდგეთ შენ ჩემი არ დაკარგო მტკიცე: იმ გჰმლს. ფრთხილად მე მივეპარა და დამეღუპა, ღდეს ჩემი გვირგვინი ალებს.

ჰამლეტი.

მამა ჩემო! ოჰ — მე. სულის ჩემის წინასწარი გრძნობა აღსრულდა!

აჩრდილი.

გარყვნილებისა და ბიწიერის უწმინდურობით, გონებისა მწამლველობითა და ხორცთა-უგუნურების მეცნიერობითა შეაცდუნა მეუღლე ჩემი უღმრთოდ. ჰამლეტო ჩემო! მიხვდი ჩემის სარეცელისა? უღმრთოდ შთააგდო გარყვნილების უფსკრულში და მაცდურმა დ ხმლია. მაგრამ მესმის შურქი დილის სიგრილისა — ჩქარად შევამოკლო ამბავი — მე მეძინა ბაღში; მაშინ ჩემი მოიპარა ას წ მოვიდა და მან ნაღველი ჩაასხა ყურში საშინელი შხამი, შხამი, რომელსაც სისხლი შრება და სხეული ელვის დამწვარ დღეზედ. ერთ წამს, ხელითა ძმისათა, მე დავკარგე მეუღლეც, გვირგვინიცა, სიცოცხლეცა. წარმწყვიტნეს მოულოდნელად ცოდვაანი სინანულის აღარ დამცალდა. ოჰ. საშინელება-ა! დაივიწყე ბუნების ხმა, იხსენ სარეცელისაგან ჰაცტეთ და სამეფო ტახტი ჩემი. მხოლოდ ჰყავნოდეს არ ამაღლო ხელი დედაზე, დასჯა. თუ დაიკვრენს საწყალითა და ჯავრითა; მაგრამ — ესე მეყოფის!... მნათობელი ჭია ბნელდება და მაუწყებს ძნელსა დილის საათსა. — მშვიდობით, მშვიდობით, მშვიდობით, და ნუ დამივიწყებ! (ქრება.)

ჰამლეტი.

ჰო, ცაო! ჰე ქვეყანაო! ჰე რაღა კიდევ? ანუ ჯოჯოხეთისაც უნდა მოვუწოდო! ნუ მიცემ, გულო! ნუ ჰბერდები, სხეულო! განმიძლიერდი ახალითა ძალითა! არ დაგივიწყო... მამაო უბედურო! არ დაგივიწყებ, ვიდრემ მექნეს ხსოვნა! არ დაგივიწყო... დიახ, მე განვაგდებ ჩემის სახსოვრისაგან ყოველსავე, რაიცა მახსოვდა. ყოველსავე ჰაზრებსა, გრძნობათა, ფიქრებთა, სწავლისა ცოდნებისა, და წარსულის სახსოვარზე შენს სიტყვათა, შენს ბრძანებათა, და საუკუნოდ არა რაიმე სხვა არ შეეხება მათ თანა! ცაო ჰე ქვეყანაო! ჰა დედაო ჩემო! უგრძნობელი ბიწისა... სად არის ჩემი დასანიშნავი წიგნი? მაზე წარვსწერ: «ღიმილი და ბოროტი — მოცინარეს შეიძლება იყვნენ ერთათ » და რაღა კიდევ? — წარვსწერ მის სიტყვათა: «მშვიდობით, მშვიდობით, მშვიდობით, და ნუ დამივიწყებ.» ვფიცავ: მე მახსოვხარ!

გორაციო, სცენას იქით.

პრინცო, პრინცო!

მარცელიო, სცენას იქით.

პრინცო, ჰამლეტო!

გორაციო, სცენას იქით.

ღმერთმა დაგიფაროს!

ჰამლეტი.

დიახ, მე მახსოვხარ.

მარცელიო.

პრინცო! სადა ხართ, სადა ხართ?

ჰამლეტი.

აჰუ ჯარ, ხამშვლო! აქ მო აქ მო, შე აქვა ჯარ!

გორაციო და მარცელლო.

მარცელლო.

რა დაგემართათ, პრინცო?

გორაციო.

ახალი ამბავი რა არის?

ჰამლეტი.

ოჰ! საკვირველებანი!

გორაციო.

გვითხარით, პრინცო, გვითხარით!

ჰამლეტი.

არა! შენ ყველას ეტყვი.

გორაციო

არა! ღმერთს გეფიცებით!

ჰამლეტი.

რას ამბობ შენ: განა კაცთ დაუჯერებიათ რამ. შენ ყველაფერს გამოაცხადებ.

გორაციო და მარცელლო.

არა! ღმერთს გეფიცებით!

ჰამლეტი.

მაშ იცოდეთ: დანია — ში ყოველი ცრუ კაცი არის მასთანვე უვარგისი პლუტიცა. დიახ!

გორაციო.

მაგ ახალამბის სათქმელად არა ღირდა ადგომა მკვდრეთით...

ჭამღუქა.

ჯუჩმარიეჭი მართალია და რადგანაც მართალია, ჩვენამა მამულით ჩუდი და ერთქმანეთს გადამთარდეთ მეკლობრივლად. წადით თქუენ, სადაც მოკამოდვენ სერგოლები და საქმენი თქუენნი-უკეთებს აქუს სამუ აქუს სარჩგოლიცა — მე კი წავალ, სადაც მამამამნეს ჩვენი საცოდავი სძე. წავალ — სალოცავად.

გოჩაცაი.

ბრიცო! რა ღუქსაია უკუ არეულობისა და მეშფოთილებისა!

ჭამღუქა.

გიწყის, ძალიან კიწყის, რომ გიწყებთ თქუენ სოფელთა — ჯუჩმარიეჭად, კიწყიკარ!

გოჩაცაი.

აქ საწყენი არა არისრა.

ჭამღუქა.

არის, გოჩაცაი, დიდი წყენაა! ამ არჩიდილზე კი, მე თვით გიცნებ, რომ იგი არის ბიტრიკეცებული. მეაწერმეწყო. ბაზე რაც გარემსო თქუენ რო მეგობრით და რაც ... ჩვენ ... ეცადეთ. რაც მეგუმდომსო; დაშითმინით თქუენს ... გულდ. ... მეჯლობარნი ჩვენნი, ამხანაგნი, ნუგა მეცათ მცარვეთ ჩამ გიხოვთ.

გოჩაცაი.

მჯვიბრძ წყო. ბრიცო!

ჭამღუქა.

არავის არა ეუბნოთ რა. რაც მიხდა ამ დამეს

გოჩაცაი და მარცელიდო.

არავის ვეტყვით, ბრიცო?

ჰამლეტი.

დაიფიცეთ.

გორაციო.

ჩემი თავით, ვფიცავ!

მარცელიო.

მეც ჩემი თავით, ვფიცავ!

ჰამლეტი.

არა! ჩემ ხმალზე დაიფიცეთ!

მარცელიო.

ჩვენ აგი შემოგფიცეთ!

ჰამლეტი

რაჳყყოთ! ხმალ-ზე დაიფიცეთ!

აჩრდილი, დედამიწის-ქვეშ.

დაიფიცეთ!

ჰამლეტი.

აა! აქ ყოფილა, მეგობარი, აქ ყოფილა — ჩადას ყუყუნებ გამოდი! ხომ გაიგონეთ ხმა მისი: „დაიფიცეთ."

გორაციო.

განგიმეორებთ ფიცსა!

ჰამლეტი.

რომ არსად არ იტყვით, რაც მოხდა აქ — ჩემ ხმალ-ზე, ჩემ ხმალზე იფიცავთ?

აჩრდილი, დედამიწის ქვეშ.

დაიფიცეთ!

ჰამლეტი.

ეს აქაც იქაც არის! გამოვიცვალოთ ადგილი. აქ მოდით, მეგობარნო! დააწყეთ ხელნი თქვენნი

ამაზედ, ამ ჩემ ხმალზედ, ეს ჩემი ხმალი დაიფიცეთ.
რომ არსად არ იტყვით, რაც მოხდა აქ!

აჩრდილი, დედამიწის ქვეშ.

მაგის ხმალი დაიფიცეთ!

ჰამლეტი.

კარგი, დედამიწის თაგვო! შენ ჰკარგავ სოროში და ქვეშე დედამიწისა დარბიხარ! აბა, მეგობრებო, მოშორდებით, აქეთ მოდით!...

გორაციო.

ვფიცავ — უცნაური სასწაული აღსრულდა!

ჰამლეტი.

ეცადეთ, რომ ეს სასწაული უცნაური დაიმოყვრო. გორაციო, არის მრავალი რამ დედამიწაზედაც, ცაშიაც, რომელზედ ჩვენი სიბრძნე ვერ შესძლებს ფიქრობს. და ესეც, საქმეს შეუდგეთ! აქაცა. იქაცა, წოდადოვს. ღმერთი იყოს მოწმე. რა გინდა გაგიცდეს, სთ ჩემი ყოფა ქცევა.—იქნება. მომავლის ფიქრში, რომელიმე ჩიტუჩისა გამო, მოვეჩვენო თავი.—თქვენ, რაც უნდა ვჰქნა მე, თქვენ არაოდეს არ დაიწყოთ აი ეგრე ხელების, თავის არ ვაქნიოთ აი ეგრე, და ორაზროვანი სიტყვები არ წარმოსთქვათ-მაგალითებრ: «დიახ, დიახ. ჩვენ ვიცით.» ანუ, ჩვენ შეგვეძლებოდა. თუ რომ მოგვენდომებოდა,» ანუ — «თუ რა ვიტყოდით.» ანუ «შეგვეძლება შევიტყოთ...» სიტყვით, არა სიქცევით არც ერთი და არა ვითარი სიტყვა, და არავის არანიშნით რა, რომ თქვენ იცით რამე. — შეიწყალებელ მე — და ღმერთმა დაგიფაროსთ, თუ რო გატყუე

ჟიცხა.

აჩრდილი, დედამიწის ქვეშ.

შეჰფიცეთ!

ჰამლეტი.

ოჰ დამშვიდდი, ვნებულო აჩრდილო! — მეგობარნო, ყოველითა სიყუარულითა დავმონები მე თქუენდა, და რაჲცა ჰამლეტი გლახაკი ხელმწიფითა თჳსითა, მაინცა ძლიერ მეგობრობისა და სიყუარულისათჳსსა დაგიმტკიცებსთ თქუენ, ღმრთის შეწევნითა. წავიდეთ ერთად და გიხოვ თქუენ სამუდამოდ თითი ტუჩზედ დადებითა. — ბოროტო მოქმედებაო წყეულო! მე რად ვშობილვარ შენ დასასჯელად. — აჰა გზას შეუდგეთ მეგობარნო ჩემნო! ერთად წავიდეთ!

(დასასრული პირველის მოქმედებისა.)

ზაღარა (*)

აზიის ოსტროვებში, კუნძული ბორნეო მდებარეობს 127 ს და 132 პოლიარნის ანუ მერიდიანის გრადუსებს შუა სწორედ ეკვატორის ხაზზედ ესრეთ, რომელ ეკვატორის ლინია შუაზედ ჰსჭრის ამ კუნძულს, რომელშიაც მცხოვრებნი ყოველს დროს, დღესა და ღამესა ხედვენ თანასწორად. — ამა კუნძულიდგან, რომელსამე მდიდრის მთავრობის გარდაწყვეტილობით და ხარჯით, გამოზავრებული იქმნა ორი ხუამალდი, პირველი აღმოსავლეთის მხარეს და მეორე დასავლეთის მხარეს, რომელთაც მიეცათ შეუცვალებელი ბრძანება, რომ იარონ მათ სულ ერთის ხომით გარდუქცევლად ეკვატორის ხაზისა და უნდა განვლონ ყოველს თვითეულს საათში თვრამეტი გეოგრაფიული მილი, ხუთი ვერსტი და ას ოცდახუთი საჟენი (*) — ამა მოგზაურთა, მხოლოდ აქვსთ

(*) ზაღარა კათოლიკოსს ანტონის ჟამთაღწერილობაში წინჩამოგდებს, ასახსნელი ანუ გამოსაცნობია, რომელიცა გვებავსო მიწდეთ. ალ.

(*) სიმრგვალე ქვეყნისა არის სრულიად 5400 მილი ანუ 37800 ვერსტი; ხოლო გრადუსი 360, ერთი გრადუსი არის 15 მილი ერთი მილი არის 7 ვერსტი ერთი ვერსტი არის 500 საჟენი.

სიარულის ნება მზის აღმოსავლეთიდგან დასავლეთამდე და დაეფაროს რა მზე დასავლეთს მაშინვე უნდა დაბრუნდეს იმ ადგილს, სადაც მოუხდეს ეს შემთხვევა, ხოლო დილით მზის გამოჩინებაზედ კუალად გამოესაყრდნენ ბრძანებისაებრ.

ვსთქუათ მაგალითად: ზღუაელ-მავალთა ამათ იარონ იმ ზომით და იმ ლინიაზედ, ვითარცა აქუსთ მათ დარიგება მიცემული; თუმცა რაოდენსამე ადგილს, ესე იგი აფრიკაში და სამხრეთის ამერიკაში, ვიდრეც მეხვდებათ მცირედი რამ ხმელი ადგილებიცა. მაგრამ მაგალითის ადგილ-მდებარეობისათვის, ისინიც წყალის ანგარიშით აღჰკრიცხით და ეგრეთ შეჰკვეთით თითქოს ადგილ-მისახედველნი ვიხუანა ესე: 1-, მოგზაურნი ქვეყნის მეორე მხარეს ერთმანეთს რომ შემოეყრებიან, მაშინ რომელს მათგანს რაოდენი მილი ექმნება გავლილი? 2-რაოდენს საათს რომელს ხომალდს შეხვდება მზეუს სიარული, ესე იგი მზის დასავლამდე? 3-რომელი რამდენს დღეს შეიმდევს მისვლას ამავე ქუეყანაში? და 4-რომელი ხომალდი რომლის მხრიდგან მოვა [illegible]? - ამა ზადაჩიდგან თუმცა ცნობილ-იქმნა უკანასკნელი კითხვაა, ესე იგი აღმოსავლეთით წარსრული მოგელს დარიცხვილის ადგილს დასავლეთიდგან და დასავლეთიდგან წარსრული მოგ[illegible] აღმოსავლეთიდგან; გარნა დანარჩენი კითხვაესი კი ჯერეთაც არ არის ახსნილი.

გ. ალ.

27 მარტს 1858 წელსა.

სხვა და სხვა ამბავი

—ხუთშაბათს, 17 გასულს აპრილს, დღესა მისის დიდებულების, კეთილმსახურებისა ხელმწიფის იმპერატორის ალექსანდრე ნიკოლაოზის ძის მპყრობელის სრულიად რუსეთისა დაბადებისასა, აღსრულდა ლიტურღია მაღალყოვლადუსამღვდელოესმან მიტროპოლიტმან ისიდორემ ტფილისის სიონის სობორში. სადაც შეკრებილ იყვნენ მაღალნი საზოგადოებისა პირნი. შემდეგ სრული ლიტურღიისა იქადაგა ერთმან სემინარიაში მასწავლებელთაგანმან. ამის შემდეგომ გარდაიხადეს პარაკლისი. რომლისა დასასრულს მეტეხის ციხითგან დაცალეს ზარბაზნები ასერთ გზის. საღამოზე ბულვარი იყო სავსე ხალხითა, რომელნიცა დასეირნობდა. მთელი ქალაქი მიეცემოდა სიამოვნებასა, გვიანად ღამის გათენებამდე გამოულეველი იყო ხალხი, რა რომ ქალაქი განათებული იყო ჩირაღდნებითა.— ამის გარდა, ამავე დღეს გახსნეს ხალხთათვის სახელმწიფო ბაღი, რომელიცა მდებარეობს დიდუბეში. იმა დღითგან ყოველს კვირაობით სავსენი არიან საზოგადოებით საღამოს ჟამს, ზოგჯერ გალობით შეიქცევენ მოსეირნეთა ჩინებულის მუსიკებითა. ბაღი მეტად ჩინებულად არის ნაკეთები, ევროპიის ბაღების მსგავსად.

—აპრილის ჩვიდმეტსავე, შუადღის პირველ საათზე, ნათლუღში იყო დოღი. გამარჯვებულად დოღის აღმოჩენილნი იყვნენ: ბარონი ა. პ. ნიკოლაი, თ. ი. დრუზინსკი, გრაფი ი. გ. ნოსტიცი, თ. ა. ს. გოდ-

ჩაკოვგი და ა. ი. ბაბარილოშვილი. მსაჯულად იყო დანიშნული ტფილისის კამენდატი გენერალ-მაიორი როტი. ჩაწერილ იყვნენ თორმეტნი ცხენნი გარე-შემოზღუდილსა იყო ცხენთა სარბენი ექვს ვერსზედ, რომლისათჳსაც უნდა შემოევლოთ ოთხჯერ. ნივთი დანიშნული მოსაგებად აიღო ჯანმან, რომელიცა იჯდა ლურჯს ცხენზედ ექუსი წლისაზედ და რომელიცა ეკუთვნოდა გ. დ. დავიდოვისას. ამავე ცხენმან მიიღო წარსულს წელს. ამის შემდგომს იყო დოღი კეთილშობილთათჳს, რომელთაცა უნდა შემოევლოთ სიმეწრევლისათჳს ოთხჯერ. მოსაგებად დანიშნული იყო ფული. შემოუარეს: ა. ი. ბაბარიგოშვილმა, თ. ი. ა კრუზინსკიმ, ი. ე. ლორისმელიქოვმან და ს. ა. შერემეტიევმან, პირველი დანიშნული ფული მიიღო ი. ე ლორის-მელიქოვმა, მეორე ს. ა. შერემეტიევმან. დოღი იყო ჩინებული და სწორედ შესაფერი საუფლოს დღისა. მრთელი გარემოება სავსე იყო ხალხითა.

აპრილის თვეში ეს ორნი საგანნი უმთავრესნი იყვნენ ღირსნი შენიშვნისა. ტფილისში მყოფთა ყოველთა იციან და უნახავსთ თჳთ, ხოლო სოფლებში გინა სხვა ქალაქებში მყოფთ ვაცნობებთ, როგორც სასიამოვნოსა ამბავსა.

ლექსები:

გაზაფხული. . . . . ი. ჭავჭავაძისა.

ქნიაზ გრიგოლ დიმიტრის

ძეს ორბელიანს.

პუშკინით. . . . . ი. ჭავჭავაძისა.

. . . . N.

მეფის ირაკლის ეპიტაფია. თ. ა. ორბელიანისა.

* * * . . . თ. ზ. ანდრონიკოვისა.

პროზა:.

ჰამლეტი. დრამა ხუთს მოქმე.-

დებად. . . . . ლ. არდაზიანისა.

ზადაჩა. . . . . გ. ალ

სხვა და სხვა ამბავი. (ნახ. მეორე გვერდზედ.)